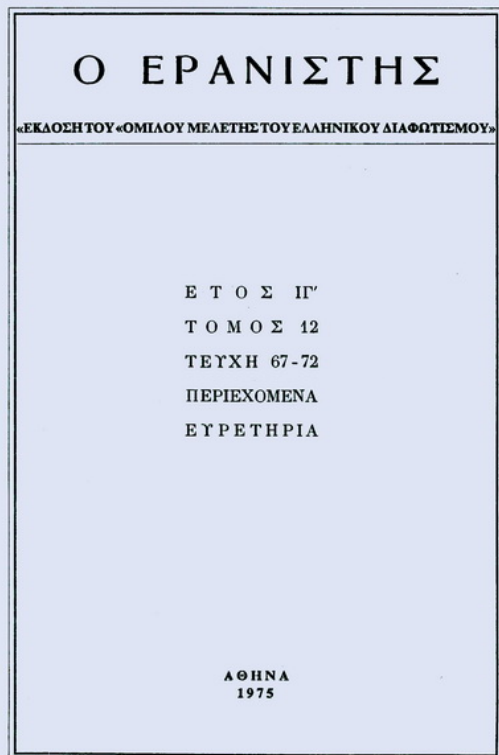

The Gleaner

Vol 12 (1975)

Συμπλήρωμα στις Ελληνικές Ιστορικές Βιβλιογραφίες (1523-1874)

Μάρκος Φώσκολος

doi: [10.12681/er.9141](https://doi.org/10.12681/er.9141)

Copyright © 2016, Μάρκος Φώσκολος

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Φώσκολος Μ. (2016). Συμπλήρωμα στις Ελληνικές Ιστορικές Βιβλιογραφίες (1523-1874). *The Gleaner*, 12, 28–51. <https://doi.org/10.12681/er.9141>

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ

ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΕΣ (1523 - 1874)

Στὸ παρελθὸν δημοσιεύσαμε 69 προσθῆκες στὶς Ἑλληνικὲς Βιβλιογραφίες τῶν Ε. Legrand καὶ Δ. Γκίνη - Β. Μέξα, ποὺ προερχόταν ἀπὸ τὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου. Αὐτὴ τὴ φορὰ παρουσιάζουμε στὸ ἐπιστημονικὸ κοινὸ παραπάνω ἀπὸ 50 νέες προσθῆκες στὶς Ἑλληνικὲς Ἱστορικὲς Βιβλιογραφίες. Μὲ τὸν ὄρο «Ἱστορικὴ Βιβλιογραφία» ἐννοοῦμε τὴν ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία ἢ ὁποία ἐρευνᾷ ὅλα τὰ ἔντυπα ποὺ τυπώθηκαν στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸ ἐξωτερικόν, ἀπὸ Ἑλλήνες, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας ὡς τὸ 1863 καὶ βασικὰ ἀναφέρονται στὰ μεγάλα ἔργα τῶν Ε. Legrand καὶ Δ. Γκίνη - Β. Μέξα, στὰ συμπληρώματά τους καὶ στὴ φραγκοχιώτικη βιβλιογραφία τοῦ Εὐγ. Δαλεζίου. Στὴν ἐννοία τῆς «Ἑλληνικῆς Ἱστορικῆς Βιβλιογραφίας» θὰ πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ ἡ Καραμανλίδικη Βιβλιογραφία τῶν S. Salaville καὶ Εὐγ. Δαλεζίου. Ἀλλὰ δὲν ἔχουμε νὰ προσθέσουμε ἄλλα λήμματα σ' αὐτὴ τὴ Βιβλιογραφία μὲ τὴ παροῦσα ἐργασία μας.

Ὅπως θὰ παρατηρηθῇ, ἡ συλλογὴ τῶν παρακάτω συμπληρώσεων δὲν ἔγινε μὲ συστηματικὸ τρόπο καὶ μὲ σκοπὸ τὴν ἔκδοση, ἀλλὰ ἀποτελοῦν τὸ δεῦτερο καρπὸ μιᾶς ἐρευνας σὲ ρωμαϊκὲς Βιβλιοθήκες καὶ Ἀρχεῖα (Ἀποστολικὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Βατικανοῦ, Βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου, Ἀρχεῖο τῆς Προπαγάνδας κλπ.) καὶ στὴ Βιβλιοθήκη τῆς Καθολικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Τήνου.

Στὶς παραπάνω Βιβλιοθήκες καὶ Ἀρχεῖα εἶχα ἀπευθυνθῇ κατὰ τὸ παρελθὸν γιὰ νὰ συλλέξω στοιχεῖα γιὰ τὴν Ἱστορίαν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας στὸν τόπο μας, κυρίως στὶς Κυκλάδες. Δίπλα στὶς σειρὲς τῶν ἐγγράφων, ὅχι σπάνια, συναντοῦσα καὶ ἔντυπα ποὺ μπορούσαν νὰ συμπληρώσουν τὴν Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία τῶν περασμένων αἰώνων. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν συμπληρώσεων ἀφοροῦν στὴν ἐν γένει δραστηριότητα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας στὴν Ἑλλάδα, εἴτε οἱ συγγραφεῖς των εἶναι Ἑλλήνες Καθολικοί.

Ὅρισμένες ἀπὸ τὶς παρακάτω δημοσιευόμενες συμπληρώσεις τε-

λειοποιούν τις έλλιπείς ένδειξεις παλαιότερων βιβλιογραφιών, τών όποιών οί συγγραφείς συνάντησαν μόνο ένα έντυπο κι αυτό έλλιπές στόν τίτλο ή στόν κολοφώνα. Επίσης προσθέτουμε κι άλλες δύο συμπληρώσεις στόν Κατάλογο τών έκδόσεων τοῦ Βενετικοῦ Τυπογραφείου τοῦ Ἀγίου Γεωργίου (1850 - 1882) ποῦ δημοσίευσε ό κ. Γ. Σ. Πλουμίδης (βλ. τίς συντομογραφίες).

Εἶναι πεποίθησή μας ότι στίς παραπάνω βιβλιοθήκες καί Ἀρχεῖα, κυρίως στή Βιβλιοθήκη τοῦ Βατικανοῦ καί στό Ἀρχεῖο τῆς Προπαγάνδας, φυλάσσεται ἀκόμη ἕνας πολὺ μεγάλος ἀριθμός έντύπων, τών όποιών μόνο μιὰ συστηματική έρευνα θά μπορέση νά μᾶς δώσει τόν πλήρη κατάλογο κι ἔτσι νά συμπληρωθῇ ή «Ἑλληνική Ἱστορική Βιβλιογραφία». Ἐπιφυλασσόμεθα ἐπίσης νά δημοσιεύσουμε κι ὅσα ἄλλα ἄγνωστα συμπληρώματα συναντήσουμε κατὰ τήν έρευνα τήν όποία σκοπεύουμε νά διενεργήσουμε στίς Βιβλιοθήκες καί Ἀρχεῖα τών Καθολικῶν Ἀρχιεπισκοπῶν καί Ἰδρυμάτων τῆς Ἑλλάδος, ποῦ μέχρι σήμερα, γιά διάφόρους λόγους, δέν ἀπετέλεσαν ἀντικείμενο ἐμπιστης έρευνας.

Σ' ὅσες συμπληρώσεις δέν δίνουμε τήν ένδειξη ἀπό ποιά Βιβλιοθήκη προέρχονται, ἀνήκουν στή προσωπική μας συλλογή.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΚ	Ἀρχεῖον Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου Ἀγ. Ἀθανασίου Ρώμης
ΑΡΦ	Archivio della S. Congr. della Propaganda Fide.
ΒΑΥ	Biblioteca Apostolica Vaticana
ΒΕΚ	Βιβλιοθήκη Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου Ἀγ. Ἀθανασίου Ρώμης
ΒΗ	E. LEGRAND, <i>Bibliothèque Hellénique ou description raisonnée des ouvrages publiés en grec par des Grecs</i> , Paris, XVe - XVIe s., vol. I - IV, 1885 - 1906, XVIIe s., vol. I - V, 1894 - 1903, XVIIIe s., vol. I - II, 1918 - 1928.
ΒΚΤ	Βιβλιοθήκη Καθολικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Τήνου
ΒΡΦ	Biblioteca della S. Congr. della Propaganda Fide.
ΓΚΙΝΗ - ΜΕΞΑ	Δημ. ΓΚΙΝΗ - Βαλ. ΜΕΞΑ, Ἑλληνική Βιβλιογραφία, 1800 - 1863. Ἀναγραφή τών κατὰ τήν χρονικήν ταύτην περίοδον ὅπου δῆποτε ἑλληνιστί έκδοθέντων βιβλίων καί έντύπων έν γένει, Μετά πίνακος τών ἐφημερίδων καί περιοδικῶν τῆς περιόδου ταύτης, έν Ἀθήναις, τόμ. Α' (1800 - 1839), τόμ. Β' (1840 - 1855), τόμ. Γ' (1856 - 1863). 1939 - 1957, (Πραγματεῖαι τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 11).
DALLEGGIO	Eug. DALLEGGIO, <i>Bibliographie analytique d'ouvrages religieux en grec imprimés avec des caractères latins</i> ,

- Athènes 1961 (Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Θ' τόμου τῶν «Μικρασιατικῶν Χρονικῶν», σελ. 385 - 498).
- ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ Μ. Ι. ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ, Προσθῆκαι καὶ συμπληρώσεις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βιβλιογραφίαν τοῦ E. Legrand (Συμβολὴ πρώτη), εἰς «Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου» 7 (1958), σελ. 34 - 83 καὶ 137.
- ΠΛΟΥΜΙΔΗΣ Γ. Σ. ΠΛΟΥΜΙΔΗΣ, Τὸ Βενετικὸ Τυπογραφεῖο τοῦ Ἀγίου Γεωργίου (1850 - 1882), εἰς «Ὁ Ἑρανιστὴς» 8 (1970), Τόμ. Δ. Σ. Γκίνη, σελ. 169 - 185.
- ΦΩΣΚΟΛΟΣ Μᾶρκος ΦΩΣΚΟΛΟΣ, Τὰ παλαιὰ ἑλληνικὰ βιβλία τοῦ Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου τῆς Ρώμης. Μὲ συμπληρώσεις στὶς Βιβλιογραφίες τῶν E. Legrand καὶ Δ. Γκίνη - Β. Μέξα, εἰς «Ὁ Ἑρανιστὴς» 9 (1971), σελ. 1 - 62.

ΣΧΗΜΑΤΑ ΒΙΒΑΙΩΝ

Ὅταν σημειώνουμε ὅτι ἓνα βιβλίον ἔχει σχῆμα φύλλου, σημαίνει ὅτι τὸ ὕψος του ὑπερβαίνει τὰ 30 ἑκατοστά :

σχ.	40	ἔχει	ὕψος	25 - 30	ἐκ.
σχ.	80	»	»	20 - 25	»
σχ.	120	»	»	17,5 - 20	»
σχ.	160	»	»	15 - 17,5	»
σχ.	240	»	»	12,5 - 15	»
σχ.	320	»	»	10 - 12,5	»

Γιὰ τὰ μονόφυλλα, θὰ δίνουμε τὶς ἀκριβεῖς διαστάσεις τους.

Σημ. : Μείναμε πιστοὶ στὴν ἀντιγραφὴ τοῦ κάθε τίτλου. Δὲν σημειώνουμε πάντα ὅτι ἀντιγράψαμε πιστὰ τὰ διάφορα ὀρθογραφικὰ ἢ τυπογραφικὰ λάθη ποὺ συναντήσαμε.

1

—:ΟΚΤΩΗΧΟC:—[Εἰς τὸ τέλος:] Venetiis per Io. Antonium, et fratres de Sabio, Sumptu & requisitione D. Damiani de Sancta Maria. M.D.XXIII, me(n)se Martii.

Σὲ σχ. 160, ἀπὸ 208 φφ. χωρὶς ἀρίθμηση. Τὰ 26 τετράδια (+, α-ω, Α) ἔχουν ἀπὸ 8 φφ. τὸ καθένα ἐκτὸς ἀπὸ τὸ πρῶτο ποὺ ἔχει 4 καὶ τὸ τελευταῖο ποὺ ἔχει 12. Τὸ φ. 1β εἶναι λευκόν, στὸ φ. 5β ὑπάρχει ἡ ξυλογραφία τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, στὸ φ. 101β ἡ ξυλογραφία τῆς Σταυρώσεως, ἐνῶ στὸ φ. 199β ἡ ξυλογραφία τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος. Μία μικρὴ ξυλογραφία (διαστάσ. 37 X 24 χιλιοστά) τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, στολίζει τὴ σελίδα τοῦ τίτλου, ἐνῶ ἄλλη μία, μὲ τὸ ἴδιο ἀντικείμενο στολίζει τὸ φ. 5α καὶ τὴν τελευταία σελίδα τοῦ βιβλίου (διαστ. 26 X 40 χιλιοστά). Ἡ ἐκτύπωση ἔχει γίνεαι μὲ δύο χρώματα, κόκκινο καὶ μαῦρο, ὅπως ὅλα ἐν γένει τὰ λειτουργικὰ βιβλία. Ἡ στάχωση ἔχει γίνεαι μὲ δέσμα καὶ ξύλο.

Στὰ φφ. 2α - 3α, περιέχεται ἡ εἰσαγωγή : «Δημήτριος ὁ Ζήνων, τοῖς ἀνα-

γινώσκουσι χαίρειν» πού αντιγράφουμε παρακάτω, γιατί, κατὰ τὴ γνώμη μας, παρουσιάζει ἰδιαίτερο ἱστορικὸ ἐνδιαφέρον.

«Δημήτριος ὁ Ζήνων», τοῖς
ἀναγινώσκουσι
χαίρειν

Ἐν πολλοῖς μὲν, ὡς φασὶν ἡ τύχη τοὺς ἀνθρώπους ἀδικεῖν νομίζεται, μάλιστα δὲ τῷ τοὺς βελτίστους καὶ διαφέροντας ἐπ' ἀρετῇ, καθάπερ ἐκ ποιμνίου οἱ νομεῖς τὰ κάλλιστα τῶν προβάτων, αἱ ἐκλέγειν εἰς θάνατον. οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ ὄντος τούτου τοῦ πράγματος καθ' ὑπερβολὴν δεινοῦ, δεῖ ἡμᾶς τοῖς ἀτυχήμασιν οὐκ ἄγαν ταραττεσθαι οὐ δὲ παντάπασιν αὐτοῖς ὑπείκειν, ἀλλὰ γενναίως καὶ ἐρωμένως μᾶλλον τῶν ἐνδόξων αἱ ἀντιλαμβάνεσθαι πράξεις, γινώσκοντες ὅτι τὸ μετὰ πόνου καὶ διακινδύ-/φ.2β/ων τὰ τοῦ βίου κατορθοῦν ἐν ἔστι τῶν μάλιστα κατ' ἀνθρώπον. ὁρῶν οὖν τὸ καὶ καλὸν ἐκεῖνον καὶ πᾶσι τοῖς σπουδαίοις φίλον Ἀνδρέαν Κουνάδην, ἐν τῷ παριζέσθαι ὑμῖν τὰ καλὰ ταῦτα βιβλία ταχινῶ θανάτῳ ἐξηρπασμένον, Δημιανὸς ὁ πενθερὸς αὐτοῦ, προθύμως ἔτε εἰς τὴν ἐκεῖνου τάξιν εἰσέρχεται, τὰς δαπάνας χορηγήσων ἀφειδῶς διὰ φιαν(θρωπ)ίαν καὶ πρὸς τὰ θεῖα ταῦτα γράμματα σπουδῇ. ὑμεῖς τοίνυν ἱκετεύσατε τὸν θεόν(εὐ) δοῦναι αὐτῷ ζωὴν τε μακρὰν καὶ βίον ἄλυτον, ἵνα καὶ τὰ Ὡρολόγια καὶ ἄλλα πολλὰ τετυπωμένα ὑμῖν δωρίσασθαι δύναίτο. Μετὰ τῶν ἄλλων, οὐ μικρὰν δαπάνην καὶ ἀκριβείαν οὐκ ὀλίγην πεποιήκαμεν, ἵνα καὶ τὸ θεῖον βιβλίδιον τοῦτο εὖ γενήσεται ἐν τε τῇ τυ-/φ.3α/πουργίᾳ καὶ ἐν τῇ διορθώσει αὐτοῦ καθὼς καὶ ὑμεῖς ὁρᾶτε. Μετὰ τούτων δὲ καὶ ἄλλο τι ἐπινοήσαμεν. τουτέστιν ἀνεγράψαμεν εἰκόνας τρεῖς· μίαν μὲν τοῦ ἐν ἁγίοις π(ατ)ρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Δευτέραν δὲ τῆς σταυρώσεως τοῦ κ(υρί)ου ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ. Καὶ τρίτον τῆς Ἀναστάσεως αὐτοῦ. Καὶ τὸν μὲν ἰωάννην τεθήκαμεν ἐνθάδε ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ βιβλίου ἐπειδὴ ποιητῆς τοῦ πλείστου βιβλίου ὑπάρχει· τῆς δὲ στ(αυ)ρώσεως ἐν τῷ μέσῳ ἐπεὶ ἡ ἔννοια τοῦ βιβλίου ἀποτείνει εἰς τὴν στ(αυ)ρώσιν καὶ τὴν ἀνάστασιν· τὴν δὲ τῆς ἀναστάσεως εἰκόνα τεθήκαμεν ἐν τοῖς ἐξαποστειλαρίοις καὶ ἐν τοῖς ἐωθινοῖς, διότι τῇ ὑποθέσει αὐτῶν διαπρέπει :-

Ἐρρωσθε.»

2

(Συμπλήρωση εἰς ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ, ἀρ. 1)

ΣΤΙΧΗΡΑ ΨΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΗΝΙ ΜΑΡΤΙΩ. Χάριτι τῆς ἐκλαμπροτάτης ἀρχῆς τῶν ἐνετῶν συγχωρηθεῖση κυρίῳ Ἀνδρέᾳ τῷ σπινέλλῳ μονεταρίῳ τῆς ἐνδοξοτάτης τῶν ἐνετῶν γερουσίας δι' ἐτῶν κ', ἵνα μηδεὶς τολμήσῃ ταδὶ τὰ μηναιᾶ τυπῶσαι, μήτε ἄλλοθι τυπωθέντα πωλῆσαι ἐν τοῖς χωρίοις ταυτησὶ τῆς ἀρχῆς. εἰδεμὴ, τοιαύτην δώσει δίκην οἷα συνέχεται ἐν τῇ χάριτι:—

Ὁ τίτλος βρίσκεται μέσα στὸ ἴδιο καλλιτεχνικὸ πλαίσιο πού δημοσιεύει ὁ ΜΑΝΟΥΣΑΚΑΣ στὴ σελ. 45. Ἡ σελίδα ὀπισθεν τοῦ τίτλου εἶναι λευκὴ, ἐνῶ ἡ τρίτη σελίδα περιέχει :

«Ἰαννὸς ὁ μινδόνιος τῷ ἁγιοτάτῳ ἀρχιερεῖ κωνσταν-
τίνου πόλεως κυρίῳ διονυσίῳ εὖ πράττειν».

Ἀκολουθεῖ ἓνα ποίημα 24 στίχων τοῦ ὁποίου ἡ ἀρχή :

«Εὐλαδικῶν χαρίτων τὸ κλέος, βαρὺς ὤλεσεν αἰών...»

καὶ τὸ τέλος :

«Χ' ἡμᾶς ἀνάοις μούσας ῥαντίσμασι ῥαίνειν
θείου, καὶ ἁγίων, οὖνομα μελπομένους :-»

Ἡ σελ. 4 περιέχει ξυλογραφία μετὰ τὴν εἰκόνα τῆς Σταυρώσεως. Γιά τὴν
ὑπόλοιπη περιγραφή βλ. εἰς ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ, ἀρ. 1, σελ. 41 - 43.

BPF

3

(Συμπλήρωση εἰς ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ, ἀρ. 2)

ΣΤΙΧΗΡΑ ΨΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΗΝΙ ΑΠΡΙΛΙΩ κλπ. [Εἰς τὸ
τέλος:] Εὐτυπώθη ἐνετίησι τὸ παρὸν μηναιῖον, παρὰ Βαρθολομαίῳ τῷ
ἰαννίνῳ. μετεγράφη δέ, παρὰ τοῦ τιμίου ἱερέως Φραγκία τοῦ κλώγια,
τοῦ ἐν κρήτῃ ἱεουργοῦντος τὸν ναὸν τοῦ σωτῆρος Χ(ριστο)ῦ, τοῦ
μεγαλειοτάτου κυρίου Ἱερωνύμου κορνηλίου. ἀναλώμασι καὶ ἐπιμελείᾳ
κυρίου Ἀνδρέου τοῦ σπινέλλου ᾧ καὶ παρὰ τῆς ἐκλαμπροτάτης ἀρχῆς
τῶν ἐνετῶν συνεχωρήθη χάρις μέχρι κ ἐτῶν, ἵνα μηδεὶς ταυτὶ τὰ μηναιῖα
τολμήσῃ τυπωθέντα πωλῆσαι ἐν τοῖς χωρίοις ταυτησί τῆς ἀρχῆς εἰ-
δεμή, μεγίστην δώσει δίκην :- Ἔτει τῷ ἀπὸ τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας
τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ τεσσαρα-
κοστῷ ὀγδόῳ. δεκεμβρίῳ κδ' :- Α.Β.Γ.Δ.Ε.Ζ.Η.Θ.Ι.Κ.Λ.Μ.Ν. ἅπαντα
εἰσὶ τριάδια, πλὴν τοῦ τελευταίου ὅπερ ὑπάρχει τετράδιον :-

Τὰ φφ. συνολικὰ εἶναι 80, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ΜΑΝΟΥΣΑΚΑΣ ἀρ. 2, περι-
γράφει μόνο τὰ 71, διότι τὸ ἀντίτυπο ποὺ γνώρισε ἦταν κολοβό. Ὁρθὰ ὁ κ. Μανού-
σακας προέβλεψε (σελ. 44) ὅτι τὸ πολὺ νὰ ὑπῆρχε ἓνα τετράδιο παραπάνω στὸ
ἀντίτυπο ποὺ εἶχε στὰ χεῖρά του.

Στὴ σελίδα τοῦ κολοφῶνος ὑπάρχει ἐπὶ πλέον καὶ τὸ τυπογραφικὸ σῆμα
τοῦ ἐκδότη, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα τετράγωνο ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχει κύ-
κλος, μέσα στὸν ὁποῖο ὑπάρχει σύμπλεγμα ἀρκετῶν γραμμάτων.

Γιά τὴν ὑπόλοιπη καὶ τελειότερη περιγραφή τῆς ἐκδόσεως βλ. ΜΑΝΟΥ-
ΣΑΚΑ, ἀρ. 2, σελ. 44 - 46.

BPF

4

(Συμπήρωμα εἰς ΒΗ, αἱ. XV - XVI, II, ἀρ. 242)

ΜΗΝ ΦΕΥΡΟΥΑΡΙΟΣ. ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΜΗΝΑΙΟΝ ΕΤΥΠΩΘΗ
ἐνετίησι μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας κλπ. [Εἰς τὸ τέλος:] Ἡ τῶν τετρα-

δίωκων κατὰ τάξιν ἀκολουθία α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο . ἅπαντα εἰσὶ τριάδια πλὴν τοῦ μ' ὅπερ ἐστὶ δυάδιον. Τὸ παρὸν Μηναῖον ἐτυπώθη ἐνετίησιν ἐν οἰκίᾳ Ἀνδρέου καὶ Ἰακώβου τῶν σπινέλλων, μονεταρίων τῆς ἐκλαμπροτάτης ἀρχῆς τῶν ἐνετῶν. Ἐπιμελεία δέ, Βασιλείου ἱερέως τοῦ Βαλέριδος. Ἔτει τῷ ἀπὸ τῆς ἐν σάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰ(ησο)ῦ χ(ριστο)ῦ ,αφνβ' μηνὶ μαρτίῳ, κβ'.

Γιὰ τὴν ὑπόλοιπὴ περιγραφὴ, βλ. τὴν παραπάνω παραπομπή, στὴν ΒΗ. Στὴ βιβλιοθήκῃ BPF βρίσκονται ὅλα τὰ Μηναῖα αὐτῆς τῆς πολύτιμης σειρᾶς, καὶ διατηρημένα σὲ πολὺ καλὴ κατάστασι.

BPF

5

ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ. Con gratia, et priuilegio. Venetiis. MDLXIII.

Σὲ σχ. 40 ἀπὸ 20 φφ. χωρὶς ἀρίθμηση, σλε' (235) ἀριθμημένα καὶ ἄλλο ἓνα χωρὶς ἀρίθμηση ἐπίσης. Ἐπὶ πλέον ἔχουν προστεθῇ κατὰ τὴ τελευταία στάχωση ὠρισμένα φφ. χειρόγραφα. Τὸ τυπογραφικὸ σῆμα μὲ τὴν ἐπιγραφὴ ΒΑΛΕΡΙΟ ὑπάρχει στὴ σελίδα τοῦ τίτλου καὶ στὴ τελευταία σελίδα, ὅπου ἐπίσης καὶ ΜΙΜΗΤΑΙ ΕCΤΕ ΤΟΥ ΧΡΙCΤΟΥ.

BPF

6

(Συμπλήρωμα εἰς ΒΗ, αἱ. XV - XVI, τόμ. IV, ἀρ. 863)

ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΗ ΣΥΝ ΘΕΩ ΑΓΙΩ ΠΕΡΙΕΧΟΥΣΑ ΤΗΝ ΠΡΕΠΟΥΣαν αὐτῇ ἀκολουθίαν. Ἐπιμελῶς διορθοθὲν παρὰ Ναθαναήλου ἱεροδιακόνου ἐξ Ἀθηνῶν τοῦ Ἐμπορίου. Ἐνετίησι, παρὰ Δομηνίκῳ τῷ Ἡτεπολωνίῳ. Τύποις τοῖς τοῦ Σπινέλλου. Ἔτει τῷ ἀπὸ τῆς ἐν σάρκου οἰκονομίας τοῦ κ(υρίο)υ ἡμῶν ἰ(ησο)ῦ χ(ριστο)ῦ ,αχ'. ΜΙΜΗΤΑΙ ΕCΤΕ ΤΟΥ ΧΡΙCΤΟΥ.

Τὰ φφ. εἶναι σ' (200). Ἡ σελίδα πίσω ἀπὸ τὸν τίτλο, περιέχει τὴν ξυλογραφίαν τῆς Σταυρώσεως. Τὴν ὑπόλοιπὴ περιγραφὴ τοῦ ἐντύπου βλ. στὴν παραπάνω παραπομπή στὴν ΒΗ.

BPF

7

ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΣ ΑΝΑΓΚΑΙΑΙΣ, ΔΙΑ ΚΑΘΕΝΑ, ὅπου θέλει νὰ τὸν δεχθοῦσι μαθητὴν τοῦ φροντιστηρίου τοῦ Ρωμαίκου τῆς Ρώμης κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν διαταγὴν ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΟΥΡΒΑΝΟΥ ΤΟΥ Η.

CONDITIONI NECESSARIE A CHI vorrà essere riceuto per Alunno del Collegio Greco di Roma secondo la constitutione Apostolica DI PAPA VRBANO VIII.

IN ROMA, Appresso Stefano Paolini. MDCXXVI. Con licenza de Superiori.

Μονόφυλλο διαστάσεων 33,5 x 21,3 εκ. Τὸ κείμενο στὰ ἰταλικά καὶ στὰ ἑλληνικά, εἶναι τυπωμένο σὲ δύο κολῶνες, ἀριστερὰ τὸ ἰταλικὸ καὶ δεξιὰ τὸ ἑλληνικόν. Οἱ τυπογραφικὲς ἐνδείξεις: «IN ROMA . . .» εἶναι τυπωμένες στὸ κάτω μέρος τοῦ φύλλου, σ' ὅλο τὸ πλάτος. Τὸ κείμενο βρίσκεται ἐντὸς καλλιτεχνικοῦ πλαίσiou.

Τὸ ἑλληνικὸ κείμενο τὸ δημοσιεύσαμε στὴν ἐργασία μας *Τὸ ἐν Ρώμῃ Ἑλληνικὸν Κολλέγιον τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου*, στὸ φ. ὑπ' ἀριθ. 1784, τῆς 19ης Σεπτεμβρίου 1972, τῆς ἐφημερίδος «Καθολικὴ», σελ. 3 - 4. Ἐκεῖ τὸ εἴχαμε ἀναδημοσιεύσει ἀπὸ τὸ φ. 16 τοῦ Βατικανείου λατινικοῦ κώδικος 11912. Ἐνα ἄλλο ἀντίτυπο φυλάσσουμε στὴ προσωπικὴ μας βιβλιοθήκη καὶ ἕνα ἄλλο βρίσκεται στὸ APF, SOCG, τόμ. 370, φφ. 42 - 43.

8

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΗ Εἰς κοντολογίαν. Διὰ κοινὴν ὠφέλειαν. IN ROMA, Nella Stampa della Sac. Congr. de Propaganda Fide, MDCXXVIII. CON LICENZA DE' SVPERIORI. Si dispensano gratis per ordine di detta Sac. Congr.

Σὲ σχ. 120, ἀπὸ 51 σελίδες ἀριθμημένες καὶ ἄλλη μία χ.ἀ. Τὰ τετράδια εἶναι τρία (Α - C) καὶ τὰ μὲν δύο πρῶτα ἔχουν ἀπὸ 12 φφ. ἐνῶ τὸ τρίτο ἔχει 4 φφ, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ δύο τελευταῖα εἶναι λευκά.

Στὴ σελίδα 52 ὑπάρχει κολωφῶνας, ποὺ εἶναι ὁ ἴδιος μὲ ἐκεῖνο τοῦ τίτλου: IN ROMA . . . DE' SVPERIORI. Στὴ σελ. 2 ὑπάρχει ἡ ἄδεια ἐκδόσεως, δοσμένη ἀπὸ τὸν Ἑλληνα Πέτρο Ἀρκούδιο, πρῶην μαθητὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τῆς Ρώμης.

Τὸ ἴδιο ἔτος ἔγινε ἄλλη μιὰ ἐκδοση αὐτῆς τῆς κατηχήσεως, ποὺ περιγράφεται εἰς BH, τόμ. I, ἀρ. 179. Στὸν τίτλο τοῦ ἀντιτύπου ποὺ γνωρίσαμε, ὑπάρχει ἡ παλαιὰ σφραγίδα τῆς Βαρβερινῆς Βιβλιοθήκης.

BAV, BARBERINI V. XIV. 118 (ἔσωτ. 1).

9

(Θεοτοκάριον ὠραιότατον, καὶ χαρμόσουνον. Συγγραφὴν παρὰ Ἀγαπίου Μοναχοῦ μετὰ πλείστης Ἐπιμελείας ἐν τῶν τοῦ ἁγίου ὅρους βιβλίων, καὶ τὰ νῦν νεωστὶ τυπωθὲν εἰς δόξαν τῆς ἀειπαρθένου κόρης καὶ θεομήτορος). [Εἰς τὸ τέλος:] ΕΝΕΤΙΗΣΙ:— Παρὰ Ἰωάννη Βίκτωρι τῷ Σαβιωνι. ,α'χ'μ'γ'.

Σὲ σχ. 80, ἀπὸ ρπς' (186) σελίδες, κατανεμημένες σὲ 24 τετράδια (Α - Ω), τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀπὸ 4 φφ. τὸ καθένα ἐκτὸς ἀπὸ τὸ τελευταῖο ποὺ ἔχει μόνο 2. Ἡ ἀρίθμηση τῶν σελίδων σὲ πολλὰ σημεία τοῦ βιβλίου εἶναι ἐσφαλμένη. Ὑπάρχουν θρησκευτικοὶ πίνακες ἀπὸ τὴν ζωὴ τῆς Παναγίας στίς ἐξῆς σελίδες: κβ', μβ', ξδ', ρζ', ρκη', ρνθ'.

Ἀπὸ τὸ ἀντίτυπο ποὺ γνωρίσαμε, ἔχει ἐκπέσει ἡ σελίδα τοῦ τίτλου. Τὸ κείμενο ποὺ παραθέσαμε παραπάνω βρίσκεται στὴν ἀρχὴ τοῦ κειμένου, καὶ φαίνεται ὅτι ἀποτελοῦσε καὶ τὸν τίτλο.

BPF

10

HOMILIAE SANCTISSIMI DOMINI ET PATRIS NOSTRI CLEMENTIS XI. PONT. MAX. Habitai ad Populum Romanum. Ex Latino in Graecum traductae. VENETIIS, M.DCCII. Apud Antonium Bortoli. SUPERIORUM PERMISSU.

Σὲ σχ. 40, ἀπὸ 18 σελίδες χ.ά. Τὰ 2 τετράδια (Α - Β), ἔχουν ἀπὸ 4 φφ. τὸ καθένα. Ἐπὶ πλεόν τὸ φ. τοῦ τίτλου μὲ τὴν ἐπομένη σελίδα λευκὴ. Τὸ κείμενο στὰ λατινικὰ βρίσκεται στὴν ἀριστερὴ κολῶνα καὶ ἡ ἐλληνικὴ του μετάφραση στὴ δεξιὰ. Λευκὴ ἐπίσης εἶναι καὶ ἡ 18η σελίδα (φ. 9β).

Τὰ περιεχόμενα :

φ. 2α: Admodum Reverendo Patri Horatio Oliverio E' Societate Jesu Rom. Collegii Graecorum Rectori Vigilantissimo Hieronymus Typaldus olim eiusdem Collegii Alumnus, S. P. D.

φ. 2β : λευκό.

φφ. 3α - 6α : In sanctos Apostolos Petrum, et Paulum. (Inc. Gloriosa nobis ac sane universo). Εἰς τοὺς Ἀγίους Ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον. (Ἀρχ. Ἐνδοξος ἡμῖν, καὶ τῷ σύμπαντι κόσμῳ).

φφ. 6β - 9α : In nativitatem Domini nostri Jesu Christi (Inc. Impleta sunt vota gentium). Εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. (Ἀρχ. Πιεπλήρωνται αἱ τῶν ἐθνῶν Εὐχαί).

φ. 9β : λευκό.

Στὴν σελίδα τοῦ τίτλου ὑπάρχει ἡ χειρόγραφη σημείωση: Ex dono Joannis Andreae Gritti Tipladi.

Ὁ Ἱερώνυμος Τυπάλδος, ὅπως ἐμφαίνεται ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖο τοῦ Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου (τόμ. 14, φφ. 42β - 43α), ἦταν ἀπὸ τὴν Κεφαλληνία, υἱὸς τοῦ Θεοδώρου Τυπάλδου καὶ τῆς Μαργαρίτας Κρασσᾶ. Γεννήθηκε τὸ 1680, καὶ ἔγινε δεκτὸς στὸ Κολλέγιο, σὲ ἡλικία 14 ἐτῶν, τὴν 14η Ἰουλίου 1694. Σπούδασε Γραμματικὴ, Ρητορικὴ καὶ Φιλοσοφία. Ἐλαβε τοὺς τέσσερεις μικροὺς βαθμοὺς τῆς Ἱερωσύνης στὴ Ρώμη καὶ ἀνεχώρησε στίς 29 Ἀπριλίου (δὲν σημειώνεται τὸ ἔτος), μετὰ ἀπὸ ἰδιαίτερη ἄδεια τοῦ Καρδινάλιου Προστάτου τοῦ Κολλεγίου. Γιὰ τὸν ἄλλο Τυπάλδο, τὸν Ἰωάννη Ἀνδρέα Γρίττη, βλ. παρακάτω.

BEK, B XIII 8/19 (ἔσωτ. 4).

11

CONCLUSIONES LOGICAE. Disputabuntur publicè Romae in Collegio Romano à Joanne Andrea Gritti Typaldi Cephalenio Collegii Graecorum Convictore. Anno Mense Die Hora ROMAE, Ex Typographia Joannis Jacobi Komarek Bohemi, propè TURRIM DE GRILLO. MDCCIV.) (Superiorum permissu.

Μονόφυλλο, διαστάσεων 41,5 x 32,5 εκ. (ἀρχικά θὰ ἔπρεπε νὰ ἦταν μεγαλύτερο γιατί φαίνεται κομμένο στὰ περιθώρια). Τὸ κείμενο, σὲ τρεῖς κολῶνες, περιέχει 21 «Θέσεις» ἀπὸ τὴν «Λογική», ἔτσι μοιρασμένες: 5 ἐκ τῶν Προοιμιακῶν, 3 περὶ ταυτότητος καὶ διακρίσεως, 2 περὶ Γενικῶν, 3 περὶ τῶν Praedicabilium, 2 περὶ τῶν Praedicamentium, 3 ἐκ τῶν ἀριστοτελικῶν βιβλίων «Περὶ Ἑρμηνείας» καὶ 3 ἐκ τῶν βιβλίων «Ἀναλυτικὰ πρότερα» καὶ «Ἀναλυτικὰ ὕστερα». Τὰ κενὰ βρίσκονται στὸ κείμενο.

ΑΕΚ, λατινικὸς κώδιξ 8 (πρώην 38), φ. 320 (τελευταῖο).

12

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI CLEMENTIS XI. PONT. MAX. Homiliae IN S. PASCHA, ET IN D. PETRUM PRINCIPEM APOSTOLORUM, Habitaе hoc Anno 1705. ad Populum Romanum inter Missarum Solemnia. Graece expositae a JO: ANDREA GRITTI TYPALDO. VENETHIS, M. DCCV. Apud Antonium Bortoli. SUPERIORUM PERMISSU.

Σὲ σχ. 40, ἀπὸ 20 σελίδες χωρὶς ἀρίθμηση. Ἡ σελ. 2 εἶναι λευκή. Τὰ τετράδια εἶναι 3: Α, Β (ἀπὸ 4 φφ. τὸ καθένα) καὶ Γ (2 φφ.). Ἡ κάθε σελίδα, σὲ δύο κολῶνες, μὲ τὸ κείμενο ἀριστερὰ καὶ τὴ μετάφραση στὰ δεξιά.

Τὰ περιεχόμενα :

φ. 2α - β: Clementi XI P. O. M. Joannes Andreas Gritti Typaldus Romani Collegii Graecorum Convictor, felicitatem. (λατινιστί).

φφ. 3α - 7α: In Sanctum Pascha (Inc. Surrexit non est hic.) Εἰς τὸ Ἅγιον Πάσχα (ἀρχ. Ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε).

φφ. 7β - 10β: In D. Petrum Principem Apostolorum (Inc. Supra Petram aedificata). Εἰς τὸν Ἅγιον Πέτρον, Κορυφαῖον τῶν Ἀποστόλων (ἀρχ. Ἐπὶ τῇ Πέτρῳ ὡκοδομημένη).

ΒΕΚ, Β XIII 8/19 (ἔσωτ. Ι).

13

CONCLUSIONES PHILOSOPHICAE. Disputabuntur publicè

Rome in Collegio Romano à Joanne Gritti Tipaldo Caephalenio, Collegii Graecorum Convictore. Anno 1706. mense Augusto, die 3. horâ . ROMAE, Ex Typographia Komarek, propè Turrim de Grillo 1706.

Μονόφυλλο, διαστάσεων 44,5 x 34 εκ. Ἀρχικά θὰ πρέπει νὰ ἦταν μεγαλύτερων διαστάσεων, διότι φαίνεται κομμένο στὸ περιθώριο. Τὸ κείμενο, σὲ τρεῖς κολῶνες, περιέχει XLV (45) «Θέσεις» ἀπὸ τὰ φιλοσοφικὰ βιβλία τοῦ Ἀριστοτέλη: 10 ἀπὸ τὴν «Λογική», 11 ἀπὸ τὰ «Φυσικά», 5 ἀπὸ τὸ «Περὶ Κόσμου καὶ Οὐρανοῦ», 5 ἀπὸ τὸ «Περὶ Γενέσεως καὶ φθορᾶς», 4 ἀπὸ τὸ «Περὶ Ψυχῆς» καὶ 10 ἀπὸ τὸ «Μετὰ τὰ Φυσικά».

Γιὰ τὸν Ἰωάννη Ἀνδρέα Γρίττη Τυπάλδο ἀπὸ τὴν Κεφαλληνία, βλ. ΦΩΣΚΟΛΟΣ, ἀρ. 40, σελ. 50.

ΑΕΚ, λατινικὸς κώδιξ 34, φ. 320 (τελευταῖο).

14

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI CLEMENTIS XI. PONT. MAX. Homilia habita in Festo SS. Apostolorum PETRI ET PAULI. In Sacrosancta Basilica Vaticana Graecè reddita. ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΕΝΔΕΚΑΤΟΥ ΑΚΡΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ Ομιλία Ρηθεῖσα ἐν τῷ Βασιλικῷ Ναῷ τῶν κορυφαίων Αποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου Ἐπιτελουμένης τῆς μνήμης αὐτῶν Ἑλληνιστὶ μεταφρασθεῖσα. ROMAE, Typis Sac. Congreg. de Propag. Fide. MDCCIX. SUPERIORUM PERMISSU.

Σὲ σχ. 40, ἀπὸ 16 σελίδες χωρὶς ἀρίθμηση, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ 2 καὶ οἱ δύο τελευταῖες (φ. 8α - β) λευκές. Ὅλα τὰ φύλλα, ἀποτελοῦν τὸ μοναδικὸ τετράδιο (Α). Κάθε σελίδα σὲ δύο κολῶνες, γιὰ τὸ κείμενο (ἀριστερά) καὶ τὴν ἑλληνικὴ του μετάφραση (δεξιά).

Τὸ περιεχόμενο :

φ. 2α - β: Clementi XI Pont. Max. Laurentius Ammirallius Chius Collegii Graecorum Convictor felicitatem.

φ. 3α - β: Κλήμεντι τῷ Ἐνδεκάτῳ Ἀκρῷ Ἀρχιερεῖ, Λαυρέντιος Ἀμμυράλλιος ὁ Χῖος Ἐκ τῶν τοῦ Ἀλλατίου Εὐ πράττειν.

φφ. 4α - 7β : Ἡ ὁμιλία καὶ ἡ μετάφρασή της (Inc. Quaerenti Domino. ἀρχ. Ἐρωτῶντι τῷ Κυρίῳ).

Βρίσκονται σταχωμένα δύο ἀντίτυπα μαζί, ἀλλὰ τὸ δεύτερο εἶναι ἐλλιπές. Στὸ τίτλο τοῦ 2ου : Bibliothecae Communis. Ex dono auctoris ;

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς παραπάνω ὁμιλίες, μεταφρασμένες στὰ ἑλληνικά, ἄλλες ὁμιλίες τοῦ πάπα Κλήμεντος τοῦ ΙΑ' εἶναι καὶ οἱ ἐξῆς :

1. Εἰς τὸ Πάσχα, μεταφρ. Μελετίου Τυπάλδου, ἐκδ. Bortoli 1702 (BH, I, 11) ;

2. Εἰς τὸ Πάσχα, μετάφρ. Ἰωάννη Πατούσα, ἐκδ. Προπαγάνδας 1702 (BH, I, 13)
3. Εἰς τοὺς Ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον καὶ εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, μετάφρ. Μελετίου Τυπάλδου, ἐκδ. Bortoli 1702 (BH, I, 14).
4. Εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, μετάφρ. Ἀλουσίου Ἀνδρούτση, ἐκδ. Bortoli 1705 (BH, I, 34).

Στὸν τόμο B XIII 8/19 τῆς BEK ὑπάρχουν σταχωμένες μαζί, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀρ. 10, 12 καὶ 14 αὐτῆς τῆς ἐργασίας, καὶ ἡ ὁμιλία εἰς τὸ Πάσχα, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Μελέτιο Τυπάλδο τὸ 1702 καὶ ἡ χειρόγραφη μετάφραση μιᾶς ἄλλης: «Homilia SS. Dni nostri Clementis XI habita in festo SS. Trinitatis ex latino in graecum expressa sermonem a Fran(cis)co Brioni», σέ 4 σελίδες.

Γιὰ τὸν Λαυρέντιο, βλ. εἰς Θωμᾶ Παπαδοπούλου, *Αἰγαιοπελαγίται Μαθηταὶ τοῦ ἐν Ρώμῃ Φροντιστηρίου τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου*, εἰς «Ἐπετηρὶς τῆς Ἑταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν» 8 (1970), σελ. 491.

Ὁ Φραγκίσκος Βρυώνης ἀπὸ τὴν Κεφαλληνία, ἦταν υἱὸς τοῦ Λεονάρδου καὶ τῆς Ἀννας - Ἀντωνίας καὶ γεννήθηκε τὸν μῆνα Δεκέμβριο τοῦ 1773. Ἐγενε δεκτὸς στὸ Κολλέγιο στὶς 22 Ἰουλίου 1787, ὅπου σπούδασε ἐλληνικά, ἰταλικά καὶ Θεολογία. Ἀνεχώρησε στὶς 15 Ἰουνίου 1794, διότι δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ ἐκκλησιαστικὸ στάδιο. Πέθανε στὴ Ρώμῃ παντρεμένος, ἀλλὰ ἄγνωστο σὲ ποιά χρονολογία (AEK, τόμ. 13, φφ. 19β - 20α). Ὅποτε, ἡ σημερινὴ στάχωση ὅλων τῶν ὁμιλιῶν τοῦ Κλήμεντος ΙΑ' στὸ σημερινὸ τόμο, πρέπει νὰ ἀνέρχεται σὲ χρονολογία μεταγενέστερη τῶν σπουδῶν τοῦ Φρ. Βρυώνη. BEK, B XIII 8/19 (ἐσωτ. 4 καὶ 8).

15

DOTTRINA CHRISTIANA ESPOSTA DAL CARDINAL BELLARMINO. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ Ρωμαϊκῆς καὶ καθολικῆς Εκκλησίας. ἑδριαλισμένι ἀπὸ τὸν Καρδινάλι Βελαρμίνο. καὶ Ερμηνεμένη εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν τῶν Ρωμαίων, καὶ εἰς μαιρικoὺς τόπους ἐξηγημένη πρὸς τὴν τάξιν καὶ συνήθειαν τῆς ἀνατολικῆς Εκκλησίας. ROMAE, Typis Sacrae Cong. de Prop. Fide. 1715. Superiorum permissu.

Σὲ σφ. 160, ἀπὸ 246 ἀριθμημένες σελίδες. Τὰ τετράδια (Α - Q) ἔχουν ἀπὸ 8 φφ. τὸ καθένα ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Q ποὺ ἔχει 4 φφ.
BPF

16

Δόγμα πάνυ ὠφελιμώτατον καὶ σωτηριόδες, πρὸς πάντας τοὺς εἰς Χριστὸν πιστεύοντας. θεσπισθὲν καὶ στηριχθὲν, παρὰ τῆς θεοφρουρήτου ὁμοψύχου Σοσιετᾶς τῶν ὀρθοδόξων καὶ καθολικῶν ἐλλήνων. κατὰ τὴν ὀγδωκοστὴν τρίτην διαταγὴν τοῦ ἔθνους. Ἐπιστάται

τοῦ ἔθνους καὶ πάντες οἱ ἀνακαινησταί. Ἐτυπωθῶθη ἐν βασιλέα προτροπῇ καὶ ἀδεία τῶν Ἡγεμόνων. Cum licentia Superiorum 1720.

Mandatum admodum utilissimum et salutare ad omnes Christi fideles, statutum et ratificatum, ab unanimi Societate Orthodoxorum, atque Catholicorum Graecorum, juxta 83tiam institutionem Gentis. Procuratores Gentis, et omnes Restauratores. Cum licentia Superiorum Editum Basileae 1720.

Δίφυλλο τοῦ ὁποίου οἱ διαστάσεις, διπλωμένοι, εἶναι περίπου 20 ἐκ. Ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία σελίδα εἶναι λευκές. Τὸ λατινικὸ κείμενο, σὲ πολλὰ σημεία διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ βρίσκεται στὴ 2η σελίδα ἐνῶ τὸ ἑλληνικὸ στὴ 3η. Ἀρχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου : «Φάλλαρχος ὁ Γελῶν τύραννος» καὶ τὸ τέλος : «Διάκονος δικαιοσύνης, ὃν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν». Ἀντιγράφουμε τὸ κείμενο πιστά, μὲ τὰ ὀρθογραφικά του λάθη.

APF, SC, Greci, τόμ. 2, φφ. 241α - 242β.

17

ΔΗλοποίησις ὠφελημωτάτη καὶ σωτηριώδης πρὸς πάντας τοὺς ἀγαπῶντας τὴν δόξαν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, καὶ τὴν κατὰμ-
φωτους σωτηρίαν τε καὶ εὐδαιμονοίαν. Δεπουτάτοι πλενηποτεν-
σιάριοι τῆς σοσιετὰς τῶν γραικῶν, νεοβασάλων τῆς αὐτοῦ καθολικῆς
μεγαληώτιτος αὐτοκράτωρος τῶν ῥωμαίων. Ἐτυπώθη ἐν τῇ περιφήμῳ
Κρακοβίᾳ, Ἀκαδεμῆα τῆς Σαρματίας, ἀδεία τῶν Ἡγεμόνων. Cum
licentia Superiorum, 1720.

Μονόφυλλο ὕψους 22 ἐκ. Στὸ τέλος τοῦ φύλλου, μαζί μὲ τὴ φράση «Δεπου-
τάτοι . . .» ὑπάρχει καὶ μιὰ ἐντυπη σφραγίδα μὲ τὴν ἐξῆς φράση: «ΤΗ ΟΜΟΝΟΙΑ
ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΑΥΞΑΝΟΝΤΑΙ» καὶ μὲ μιὰ ἄλλη στὰ τουρκικά. Ἡ ἀρχὴ τοῦ
κειμένου: «Τοῖς ἅπαξ ἅπασι ἀπλῶς καὶ καθεκάστοις». Τὸ τέλος: «ὅστις οὐ
φιλεῖ τὸν κύριον ἡμῶν ΙΗΣΟΥΝ Χριστόν, ἀνάθεμα ἔστω». Ἡ δευτέρα σελίδα
τοῦ φύλλου εἶναι λευκή.

APF, SC, Greci, τόμ. 2, φ. 243.

18

PARS PRIMA. SPECIMEN ANIMADVERSIONUM IN TRIO-
DIUM Editionis Venetae Apud Nicolaum Glychi Anno 1712.
ROMAE, Anno MDCCXXI.

PARS II. PRAECIPUA LOCA TRIODII, Quae SACRA
CONGREGATIO, UT diligentius expendarentur, in Latinum
transferenda mandavit.

Σὲ σχ. 80. Τὸ πρῶτο μέρος ἔχει 9 σελίδες χ.ἀ. καὶ ἄλλες 318 ἀριθμημένες. Τὸ δεύτερο μέρος, ποὺ βρίσκεται μαζὶ μὲ τὸ πρῶτο, ὥστε νὰ ἀποτελοῦν ἓνα βιβλίον, ἔχει 126 σελίδες ἀριθμημένες. Τὰ τετράδια τοῦ πρώτου μέρους εἶναι 28 (Α - Β, Α - Ζ, Αα - Cc), ἀπὸ 6 φφ. τὸ καθένα ἐκτὸς ἀπὸ τὰ δύο πρῶτα ποὺ ἔχουν 4 φφ. Τὸ δεύτερο μέρος ἔχει 10 τετράδια (Α - L).

Μέρος Α' :

Σελ. (3) - (9) : Sanctissimo Domino Nostro Innocentio XIII Pontifici Maximo Franciscus Antonius de Simeonibus Felicitatem.

Σελ. 3 - 318: Praefatio F(rancisci). A(ntonii). D(e). S(imeonibus).
Μέρος Β' :

Σελ. 3 - 12 : Synaxarium Mortuorum quod à Graecis recitatur Sabbato Hebdomadae Ἀποκρέου. Interprete P. D. A. M. Q.

Σελ. 13 - 24 : Synaxarium et Troparia selecta in laudem Sanctorum Monachorum a Graecis recitari solita Sabbato ὁτῆς Τυροφάγου. Interprete P. B. S. I.

Σελ. 25 - 34 : Troparia sanctorum Monachorum auctore Theodoro Abbate ex codicibus Syriacis. Opera et studio I. S. A.

Σελ. 35 - 48 : Variae lectiones Tropariorum in laudem Sanctorum Monachorum. Opera et studio J. S. et A. M. et S. R.

Σελ. 49 - 95 : Synodicon a Graecis recitari solitum Dominicâ primâ τῶν Νηστειῶν. Interprete P. D. A. M. Q.

Σελ. 96 - 107: Formula Synodici sanctae ac Universalis septimae Synodi Quemadmodum nunc in Dominica ἡτῆς Ὁρθοδοξίας recitatur à Graecis Orthodoxis in incluta Urbe Venetiarum apud Sanctum Georgium. Interprete S. R.

Σελ. 108 - 126 : Officium Dominicae Secundae Quadragesimae loco officii Gregorii Palamae in Triodio inserendum. Interprete A. M.

Τὸ ἔργο αὐτὸ πραγματεύεται τὶς ἀλλαγές ποὺ ἐπεφάνισε ἡ λειτουργικὴ ἐπιτροπὴ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Προπαγάνδας γιὰ νὰ προετοιμασθῇ ἡ καθολικὴ ἔκδοση τοῦ Τριωδίου, ποὺ ἔγινε στὴ Ρώμη (ἀλλὰ μὲ τὴν ἐνδειξὴ «ἐν Βωλονίᾳ») τὸ 1724 (BH, τόμ. I, ἀρ. 162). Οἱ ἀποφάσεις ποὺ ἀρθρήκαν τότε ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴ αὐτὴ, παρουσιάσθηκαν στοὺς Καρδινάλιους τῆς Προπαγάνδας οἱ ὁποῖοι τὶς ἐνέκριναν. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς ἦταν ὁ Φραγκίσκος Ἀντώνιος De Simeonibus, ἐνῶ μέλη ἦσαν λειτουργιολόγοι τῆς ἐποχῆς, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους καὶ ὁ πρῶν μαθητὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου Ἀπόστολος Μίχος ἀπὸ τὴν Κέρκυρα (βλ. γι' αὐτὸν εἰς ΦΩΣΚΟΛΟΣ, σελ. 49).

Γιὰ τὶς ἀλλαγές ποὺ ἐπέφερε ἡ λειτουργικὴ αὐτὴ ἐπιτροπὴ βλέπε τὸ ἄρθρο τοῦ O. Raquez γιὰ τὶς λειτουργικὲς ἐπιτροπές τῆς Προπαγάνδας στὸν 2ο ἐόρτιο τόμο «S. Congregationis de Propaganda Fide, Memoria Rerum» (ὑπὸ ἐκτύπωσιν).

Ἕνα ἄλλο ἀντίτυπο, ἐκτὸς ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ σημειώνουμε παρακάτω, εἰς τὴν BAV, Liturgia, B. XII. 11. Cons., μὲ τὴ χειρόγραφη ἐνδειξή: «*mence Decembri, Anno 1730*» καὶ μὲ τὶς προσωπικὲς σημειώσεις τοῦ Καρδινάλιου Barberini.

BAV, Stamp. Barb. B VII 66.

19

PRO GLORIOSIS TRIUMPHIS BEATORUM FACTIS ADSCRIPTORUM MARTYRUM FIDELIS A SIGMARINGA Ordinis S. Francisci Cappucinatorum, ET JOANNIS DE PRADO Minorum de Observantia Ad Orthodoxa Infidelibus dogmata enuncianda INTER PRIMOS A Sacra Congregatione de Propaganda Fide electorum ORATIO In Ecclesia Venerabilis Collegii Urbani A NICOLAO SUMMARIPA ALUMNO Sac. Theologiae, et Philosophiae Doctore, Metropolitanae Naxiensis Decanò. HABITA INTER SACRA SOLEMNIA Ad Eminentissimos, et Reverendissimos Principes DD. Sacrae Congregationis CARDINALES IISDEMQUE DICATA XIV. Kal. Aug. Anno ab Orbe Servato MDCCXXIX. ROMAE, Ex Typographia Raphaelis Peveroni MDCCXXIX. SUPERIORUM FACULTATE.

Σὲ σχ. 40, ἀπὸ X (10) ἀριθμημένες σελίδες, πού περιέχονται ὅλες σὲ ἓνα τετράδιο (+). Στὴ σελίδα 1, ὁ τίτλος, ἡ δευτέρα εἶναι λευκὴ, ἐνῶ ἡ τρίτη καὶ ἡ τετάρτη περιέχουν μιὰ ἀφιέρωση καὶ τὸ κείμενο τῆς Ὁμιλίας στὶς σελίδες V - X. BAV, MISCEL., G., 107, ἐσωτ. 12.

20

SPECIMEN OPERUM DOGMATICORUM, Quae LUDOVICUS ANDRUZZI, Abbas Sanctae Mariae, Patritius Salaminae, Comes Sancti Andreae, Philosophiae, Sacrorum Canonum, ac SS. Theologiae Doctor, in lucem hactenus edidit.

Μονόφυλλο, τυπωμένο καὶ στὶς* δύο σελίδες του, ὕψους 20 περίπου ἐκ. Πιστεύουμε ὅτι τυπώθηκε στὴ Ρώμη τὸ 1743, γιατί ἡ δευτέρα ἀπὸ τὶς δύο παρατηρήσεις (Censurae) πού περιέχει, φέρνει τὶς παρακάτω ἐνδείξεις: Romae, IV Idus Januarii 1743.

*Ὁ κατάλογος τῶν ἔργων τοῦ Ἀλοῦσιου Ἀνδρούτση (βλ. γι' αὐτὸν εἰς ΦΩΣΚΟΛΟΣ, ἀρ. 44 καὶ 45, σελ. 52 - 53) περιέχει τοὺς ἐξῆς τίτλους :

1. Vetus Graecia de Sancta Sede . . . (BH, I, 89).
2. Consensus Graecorum et latinorum . . . (BH, I, 103).
3. De Infallibilitate . . .
4. Unigenitus, Clementina Constitutio . . . (BH, I, 151).
5. Triumphus veritatis . . . (ΦΩΣΚΟΛΟΣ, 44).
6. Repertorium Iconomachiae . . . (ΦΩΣΚΟΛΟΣ, 45).
7. Statera Veritatis . . . (BH, I, 207).

*Αναγγέλεται ἐπίσης ὅτι πρόκειται ὁ Ἀνδρούτσης νὰ ἐκδόσῃ καὶ μιὰ θεολογικὴ πραγματεία ἀκόμη μὲ ἀντικείμενο τὴν Ἀμύαντο Σύλληψη τῆς Θεοτόκου. BAV, Miscellanea H 9 ἐσ. 12 (εἰς 2 ἀντίτυπα).

21

SPECIMEN PHILOSOPHIAE MORALIS EXPRESSUM IN Praestantioribus Legibus, et Virtutibus Gentilium Graecorum ac Latinorum A.D. LUDOVICO ANDRUZZI Comite Sancti Andreae, Abbate S. Mariae, Theologiae Doctore elucubratum, atque dictum Eminentissimo ac Reverendissimo Principi S.R.F. CARDINALI Bibliothecario, Parefecto S. Congregationis Indicis, Titul. S. Marci, et Episcopo Brixiae ANGELO MARIAE QUIRINO. ROMAE, Typis Antonii de Rubeis in via Seminarii Romani propè Rotundam. 1744. SUPERIORUM FACULTATE.

Σὲ 80 σχ. ἀπὸ 16 σελίδες στὴν ἀρχὴ καὶ ἄλλες 8 στὸ τέλος χωρὶς ἀρίθμηση καὶ ἄλλες 256 ἀριθμημένες. Ἡ σελίδα (2) εἶναι λευκὴ ἐνῶ στίς (3) - (15) περιέχεται ἡ ἀφιέρωση τοῦ Ἀνδρούτση στὸν Καρδινάλιο Quirini ποὺ στὸ παρελθὸν ἦταν Καθολικὸς Ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας καὶ γνωστὸς συγγραφέας γιὰ τὴν Ἀνατολή. Τὸ «Imprimatur» («Τυπωθήτω») τὸ ἔχει δώσει ὁ Ἱησοῦιτης Ἰωσήφ Ρόκκος Volpi, καθηγητὴς στὸ Ἑλληνικὸ Κολλέγιο τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου τῆς Ρώμης μὲ ἡμερομηνία iij Idus Julii anno à V. P. MDCCXLIV. Οἱ τελευταῖες σελίδες ποὺ δὲν φέρουν ἀρίθμηση περιέχουν τοὺς διαφόρους πίνακες. Τὰ 35 τετράδια (A - Z, Aa - Mm) ἔχουν ἀπὸ 4 φφ. τὸ καθένα.
BAV, Stamp. Chig. III 629.

22

RAGIONAMENTO FATTO DALLA SANTITA' DI NOSTRO SIGNORE PP. BENEDETTO XIV. Nel giorno 7. di Gennaio 1748. NELLA CHIESA DELLA B. VERGINE ASSUNTA IN CIELO delle Monache Teresiane del Monastero di Regina Celi (sic) Nell' ammettere alla Professione Regolare fra esse LA MADRE SUOR MARIA ANNA TERESA IMELDA DI GESU' CROCIFISSO FIGLIA DI D. FABRIZIO COLONNA GRAN CONTESTABILE, E DI D. CATERINA SALVIATI COLONNA GRAN CONTESTABILESSA TRADOTTO IN LATINO, E GRECO LITTERALE DA LUIGI ANDRUZZI CONTE DI SANT' ANDREA, ED ABBATE DI SANTA MARIA. IN ROMA, nella Stamperia di Antonio de' Rossi, nella Strada del Seminario Romano. CON LICENZA DE' SUPERIORI.

Σὲ 80 σχ., ἀπὸ XVIII σελίδες ἀριθμημένες, ὅλες ἐνὸς τετραδίου. Ἡ σελ. II εἶναι λευκὴ, ἐνῶ οἱ σελίδες III - VII περιέχουν τὴν ἀφιέρωση τοῦ μεταφραστῆ στὸν πᾶπα Βενέδικτο ΙΔ'. Οἱ σελίδες IX - XVIII περιέχουν σὲ τρεῖς κολῶνες τὸ

κείμενο του λόγου του πάπα (στα Ιταλικά), την λατινική και την ελληνική του μετάφραση.

BAV, MISCELL. G 105, έσωτ. 21.

23

ΘΕΙΟΝ ΚΑΙ ΙΕΡΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ 'Αφιερωθὲν μὲν τῷ ποτὲ Μακαριωτάτῳ καὶ Σοφωτάτῳ Πατριάρχῃ 'Ιεροσολύμων, ΚΥΡΙΩ. ΚΥΡΙΩ. ΧΡΥΣΑΝΘΩ. οὗ τινος προτροπῇ ἐπανωρθώθησαν καὶ τὰ ἐνταῦθα λε'. Κανόνια, μετατυπωθὲν δὲ ἐπιστασίᾳ τοῦ Αἰδεσιμωτάτου ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΜΗΛΙΑ, 'Αρχιμανδρίτου τῆς Μεγάλης 'Εκκλησίας. ΕΝΕΤΙΗΣΙΝ. 1768. Παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ τῷ ἐξ 'Ιωαννίνων. Con Licenza de' Superiori. ΜΙΜΗΤΑΙ ΕΣΤΕ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.

Σὲ σχ. φύλλου ἀπὸ 260 ἀριθμημένες σελίδες, μὲ ἀραβικοὺς καὶ ἐλληνικοὺς χαρακτῆρες (σξ'). Τὰ τετράδια 16 (Α - Q) ἔχουν ἀπὸ 8 φφ. τὸ καθένα ἐκτὸς ἀπὸ τὸ τελευταῖο ποὺ ἔχει 10 φφ. Ὁ τίτλος βρίσκεται μέσα σὲ μιὰ χαλκογραφία ποὺ φέρει τὴν ὑπογραφή: Ant. Zuliani. Ἡ σελ. 2 εἶναι λευκή. Μέσα στὸ κείμενο βρίσκονται οἱ συνειθισμένες εἰκόνες τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν. Μέσα στὴ σελίδα τοῦ τίτλου βρίσκεται ἐπίσης καὶ τὸ τυπογραφικὸ σῆμα τοῦ Ν. Γλυκού. Ἡ ἐκτύπωση ἔχει γίνῃ μὲ δύο χρώματα, κόκκινο καὶ μαῦρο.

Τὸ Εὐαγγέλιο βρίσκεται δεμένο μὲ τὸ Εὐαγγελιστάριο τοῦ 'Εμ. Γλυζωνίου, μὲ τὴν ἴδια χρονολογία.

BPF

24

ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟ ΜΕΓΑ ΕΝ ΩΙ ΠΕΡΙΕΧΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΑΞΙΝ ΑΙ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΙ, Καὶ πάντα ὅσα ἐν τοῖς προτυπωθεῖσιν Εὐχολογίοις ἐξέδοτο. Προσετέθησαν δὲ καὶ αἱ τῶν Χειροτονιῶν Τάξεις κατὰ τὴν ἐν τῷ 'Αρχιερατικῷ 'Ερμηνείαν, ἥτε τῶν 'Εγκαινίων τοῦ Ναοῦ 'Ακολουθία, κατὰ τὴν ἐν Βουκουρεστῖ ἔκδοσιν. Τὰ πάντα εὐρύθμως, καὶ κρεῖττονί τινι τάξει, ἥ ἐν τοῖς προεκδοθεῖσιν Εὐχολογίοις ἐκτεθέντα. Νῦν μετατυπωθὲν, πολλῶν τε σφαλμάτων ἐκκαθαρθέν, καὶ μετὰ πλείστης ἐπιμελείας διορθωθέν. ἄψοε' ΕΝΕΤΙΗΣΙΝ 1775. Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίου τῷ ἐξ 'Ιωαννίνων. CON LICENZA DE' SUPERIORI.

Σὲ 80 σχῆμα. Οἱ σελίδες εἶναι 8 στὴν ἀρχὴ χωρὶς ἀρίθμηση, ἀπὸ τίς ὁποῖες ἡ 2η εἶναι λευκή καὶ ἄλλες 480 ἀριθμημένες. Ἡ ἐκτύπωση ἔχει γίνῃ μὲ δύο χρώματα, κόκκινο καὶ μαῦρο.

Δύο χειρόγραφες σημειώσεις ἐπὶ τοῦ τίτλου: «Δορηθὲν παρὰ Πανὸς. Κα-

ρόλου Τέστα 1887» καὶ «Ἐκ τῶν βιβλίων Θεοδώρου Δ. Ἀπουσία» (;).
Βιβλιοθήκη ππ. Δομηνικανῶν Ἀγίου Πέτρου εἰς Γαλατῆ Κων /πόλεως, D - II - 19.

25

Nea Sinopsis tis Christianikis Dhidhascalias. Neosti emeta-
tipothi me acrivus epimelias, ke dhiorthoseos. Perièchi ke mian
Prosthikin is to télos. En Triestio, 1800. En ti kessarovasiliki metà
pronomiu Tipografia ton Partèron Armenion ton Mechitaristòn.

Σὲ 120 σχ., ἀπὸ 120 ἀριθμημένες σελίδες, ἀπὸ τις ὁποῖες ἡ 2η καὶ ἡ τρίτη
περιέχει τὴν εἰσαγωγή «Is tús filofronas Anagnostas. PP. MM.», ἡ 4η τὴ μετα-
γραφή τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου στὸ λατινικό, ἐνῶ ἡ 5η σελίδα εἶναι λευκή.
BPF

26

DE ADVENTU SANCTI SPIRITUS ORATIO habita in
sacello Pontificio Quirinali ipso Pentecostes die anno MDCCCVII.
AD SANCTISSIMUM DOMINUM NOSTRUM PIUM SEPTIMUM
PONTIFICEM MAXIMUM A JOANNE BAPTISTA DE PORTU
EX INSULA CHII ALUMNO VEN. COLL. URBANI DE PRO-
PAGANDA FIDE. ROMAE EX TYPOGRAPHIA SAC. CONGR.
DE PROP. FIDE. Praesidium Facultate.

Σὲ 40 σχ. ἀπὸ 14 σελίδες, ἀπὸ τις ὁποῖες ἡ 2η λευκή.
BAV, Arch. Cap. S. Petri, Stampati 397 (ἔσωτ.).

27 (A 1330)

Ἐπιτομή τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν. Ἐν Ρώμῃ 1834.

Σὲ σχ. 80, σελίδες 22 + (2). Εἶναι τυπογραφικὰ δοκίμια μὲ τις χειρό-
γραφες διορθώσεις στὸ περιθώριο. Δὲν γνωρίζουμε ἂν τελικὰ τυπώθηκε αὐτὸ τὸ
μικρὸ τεῦχος, ποὺ ἀποτελεῖ μιὰ ἀπὸ τις τελευταῖες καθολικὲς κατηχήσεις, τυπω-
μένες στὰ ἑλληνικὰ στὴ Ρώμῃ. Μιὰ ἄλλη χειρόγραφη σημείωση στὴ σελίδα τοῦ
τίτλου: 17, Mar. 1834. Publicetur J. V. Braffaoni (;) S.P.R.M.
BAV, Mai, XI. L. V. 46 (ἔσωτ. I).

28

DHIIDHASCALIA CHRISTIANIKI PROS OFELIAN TON
CATHOLICON CHRISTIANON TIS CHIU DHIA TIS DHA-

PANIS EVSEVESTATON CHRISTIANON KE EPIMELIAS ENOS ANAXIOTATU DHULU TIS PANDOTE AMIANDU, KE AIPARTHENU THEOTOCU. IS TO TELOS ENONETE CATITI ALLO PROS PERISSOTERAN PNEVMATIKIN OFELIAN TON IRI-MENON. EN SMIRNI. EN TIPOGRAFIA TU EMPORIU. 1835.

Σὲ σχ. 80, ἀπὸ 4 σελίδες χωρὶς ἀρίθμηση ποὺ περιέχουν μιὰ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, τὸν τίτλο καὶ τὸ «Τυπωθήτω», δοσμένο ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο Χίου Ἰγνάτιο Ἰουστινιάνη καὶ μιὰ λευκὴ καὶ ἀπὸ ἄλλες 50 ἀριθμημένες.

Σελ. 1 - 30: τὸ κείμενο τῆς Ἐκτελέσεως· σελ. 31 - 40: Προσευχές καὶ Ἐντολές· σελ. 41 - 50: *Dhialogos metaxi tū Ghoneos, ke tū Pedhiu*. BKT

29 (A 1331)

Ἀκολουθία τοῦ Ἀναγνώστου ἥτοι συλλειτουργικόν. Δευτέρα ἔκδοσις. Ἐν Βενετίᾳ. Ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Τυπογραφίας Φραγίσκου (sic) Ἀνδρεώλα. 1836.

Σὲ σχ. 120, ἀπὸ 56 ἀριθμημένες σελίδες. BPF

30 (A 1332)

ΑΝΔΡΙ ΤΩΙ ΘΕΟΣΕΒΕΣΤΑΤΩΙ ΚΑΙ ΑΡΙΦΡΑΔΕΣΤΑΤΩΙ ΑΓΓΕΛΩΙ ΜΑΙΩΙ ΤΩΙ ΠΑΝΣΟΦΩΙ ΟΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΚΚΑΙΔΕΚΑΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΜΕΓΑΣ ΤΕ ΑΚΡΟΣ ΤΕ ΤΗΙ ΤΩΝ ΥΠΕΡΕΞΟΧΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΩΜΗΣ ΚΑΡΔΙΝΑΛΕΩΝ ΑΓΛΑΗΙ ΠΟΡΦΥΡΙΔΙ ΣΥΝΕΚΟΣΜΗΣΕΝ. ANGELO MAJO VIRO DOCTRINAE ATQUE ERUDITIONIS FAMA PERILLUSTRI SIMULQUE OB EGREGIAM ERGA RELIGIONEM MERITA A GREGORIO XVI. PONT. OPT. MAX. IN COETUM EMINENTISSIMORUM PRINCIPUM S.R.E. CARDINALIUM COOPTATO. UT AUSPICATISSIMUS ISTE DIES PRID. ID. FEBR. POSTERORUM MEMORIAE COMMENDETUR. ROMAE MDCCCXXXVIII. TYPIS S. CONGREGATIONIS DE PROPAGANDA FIDE. Superiorum Permissu.

Μονόφυλλο διαστάσεων 58 x 44,4 ἐκ. Περιέχεται σὲ τρεῖς κολῶνες ἓνα ποίημα στὰ ἑβραϊκά, ἡ μετάφρασή του στὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά καὶ στὰ λατινικά. Τὸ ποίημα καὶ οἱ μεταφράσεις ὀφείλονται στὸν Νικόλαο Περπινιάν, ὅπως σημειώνεται στὸ τέλος τῆς ἑλληνικῆς μεταφράσεως: «Πατρὶ τῷ πανσέμνῳ τὸ τρίγλωστον τουτὶ μελίδρυον τεκμήριον τῆς πρὸς Αὐτὸν εὐσεβείας. Παιὶς ἐλάχιστος Νικό-

χῶν. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐκ τῆς Τυπογραφίας τοῦ Βυζαντοδείκτου. 1854.

Σὲ 160 σχ., ἀπὸ 119 ἀριθμημένες σελίδες καὶ ἄλλες 2 χωρὶς ἀρίθμηση. BPF

38

DE SPIRITUS SANCTI DESCENSU IN APOSTOLOS VERBO DEI RENUNTIANDO SELECTOS ORATIO IN PENTECOSTEN anni Christiani MDCCCLIV CORAM PONTIFICE PIO IX. per alumnum Collegii Urbani DE PROPAGANDA FIDE CONSTANTINUM STEPHANOPOLI GRAECO - CORSUM. Typis Sacrae Congregationis de Propaganda Fide.

Σὲ 40 σχ. ἀπὸ 12 ἀριθμημένες σελίδες.

Ὁ Κωνσταντῖνος Στεφανόπουλος, γεννήθηκε στὴν ἐλληνικὴ κοινότητα τῆς Κορσικῆς τὸ 1828. Ἐγίνε δεκτὸς στὸ Κολλέγιο τῆς Προπαγάνδας τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1844, ἀπ' ὅπου καὶ μεταφέρθηκε 5 χρόνια μετὰ στὸ Ἑλληνικὸ Κολλέγιο τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου, ὅπου τέλειωσε τὶς σπουδές του τὸν Αὐγούστο τοῦ 1854 (ἀπὸ τοὺς ἐντύπους καταλόγους τοῦ Κολλεγίου τῆς Προπαγάνδας). BAV, Archiv. Cap. S. Petri, Stampati 397 (ἔσωτ. 6).

39 (A 1338)

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΥΑΝΟΥ (ΟΥΡΑΝΙΟΥ) ΙΕΡΟΥ ΦΟΡΕΜΑΤΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΗΣ ΠΑΝΑΧΡΑΝΤΟΥ ΑΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ, Τῶν Καθηκόντων τῶν Συναδέλφων αὐτοῦ, Καὶ τῶν ἐπισυνημμένων αὐτῷ Ἱερῶν Συμπαθείων ΥΠΟ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ Ι. ΑΜΕΙΡΑΛΗ, Διδάκτορος Θεολογίας, καὶ Κανονικοῦ τῆς Καθολικῆς Μητροπόλεως Τήνου. ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ, ΤΥΠΟΙΣ Γ. ΜΕΛΙΣΤΑΓΟΥΣ ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ. 1854.

Σὲ σχ. 240, ἀπὸ 56 ἀριθμημένες σελίδες καὶ ἄλλες 3 χωρὶς ἀρίθμηση.

40

Accademia Poliglotta del Collegio Urbano ne' di 14 e 15 Gennaio 1855. Le glorie dell' Immacolato Concepimento associate al Mistero dell' Epifania. Roma, coi tipi della S. Congrega de Propaganda Fide. 1855.

Σὲ σχ. 40. Ἀποτελεῖ μιὰ ποιητικὴ συλλογὴ, σὲ πολλὲς γλῶσσες, τῶν μαθητῶν τοῦ Κολλεγίου τῆς Προπαγάνδας. Στὴ σελίδα 18 (ἀρ. XVIII), περιέχεται

ποίημα στὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά τοῦ Ἰωάννη Σταυράκη ἀπὸ τῆ Σῦρο· στὶς σελίδες 18 - 19 (ἀριθ. XIX), ποίημα στὰ νεοελληνικά τοῦ Δεζιδεράτου Βρέστ, ἀγγλικῆς καταγωγῆς ἀπὸ τὴν Μῆλο καὶ στὶς σελίδες 31 - 32 (ἀριθ. XXXVII) ἓνα διάλογος, ἀντὶ ἐπιλόγου, μεταξὺ τοῦ Σπυρίδωνος Λαγομαρσίνου ἀπὸ τῆ Ζάκυνθο καὶ τοῦ Ἀντωνίου Πολίτου ἀπὸ τὴν Κέρκυρα.

BAV, FERR, IV. 8637, ἐσωτ. 3.

41 (A 1339)

Ὁ Πνευματικὸς Πόλεμος τοῦ Λαυρεντίου Σκούπολη τοῦ Θεατίνου. Μεταφρασθεὶς ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ Εἰς τὴν ἀπλὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὑπὸ τοῦ Ἱερέως Ἀντωνίου Μαρινέλλη. Ἀδεία τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἐπισκόπου Σύρου Κ. Ἰωσήφ Ἀλβέρτη. Πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ Καθολικῶν. Ἐν Ἑρμουπόλει. Τύποις Α. Κουκούλα καὶ Ρ. Πρίντεζη. 1856.

Σὲ σχ. 160, ἀπὸ η' + 336 ἀριθμημένες σελίδες.

Βιβλιοθήκη ππ. Δομηνικανῶν Ἀγίου Πέτρου εἰς Γαλατᾶ Κωνσταντινουπόλεως.

42 (A 1340)

[Σειρὰ Ἑλληνικῶν Μαθημάτων. Δ'] Γραμματικὴ τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὑπὸ Ι.Α.Σ. Τασταβίνου, καθηγητοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐν Σμύρνῃ παρὰ τε τῷ Γαλλικῷ Γυμνασίῳ, τῷ διευθυνομένῳ ὑπὸ τῶν κ.κ. Λαζαριστῶν, καὶ παρὰ τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ τῶν Π.Π. Μεχιθαριστῶν. Μέρος Δεύτερον. Ἐν Βιέννῃ, ἐκ τῆς τυπογραφίας τῶν Μεχιθαριστῶν. 1856.

Σὲ σχ. 80, ἀπὸ 39 ἀριθμημένες σελίδες.

BPF

43

Accademia Poliglotta che gli alunni del Pontificio Collegio Urbano de Propaganda Fide offrono à Santi Re Magi per la Epifania del Signore nell' anno 1863. Roma, coi tipi della S. Congreg. de Propaganda Fide. 1863.

Σὲ σχ. 40, ἀπὸ 28 ἀριθμημένες σελίδες καὶ μιὰ ἀκόμη χωρὶς ἀρίθμηση. Πρόκειται γιὰ ποιητικὴ συλλογὴ, ὅμοια πρὸς τὸν ἀρ. 40. Στῇ σελίδι 14 (ἀρ. XVII) βρίσκεται τὸ ποίημα τοῦ Ἰωάννη Βαπτιστῆ Ἀλισσάφη ἀπὸ τῆ Νάξο, στὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά· στῇ σελίδι 15 (ἀριθ. XVIII) τὸ ποίημα τοῦ Μαρίνου Ξανθάκη ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, στὰ νεοελληνικά· στῇ σελίδι 16 (ἀριθ. XIX), τὸ ποίημα τοῦ Δομηνικοῦ Δαρμανίνου ἀπὸ τὴν Κέρκυρα στὰ λατινικά· στῇ σελίδι 17 (ἀριθ.

XXI) τὸ ποίημα τοῦ Φραγκίσκου Δι Μέντου ἀπὸ τὴν Κέρκυρα στὰ ἰταλικά (τοῦ μετέπειτα Καθολικοῦ Ἐπισκόπου Τήνου) καὶ στὴ σελίδα 28 ὁ ἐπίλογος ποὺ φέρει τὶς ἐξῆς ὑπογραφές: Ἀντώνιος Καρνέρης ἀπὸ τὴ Χίο, Πέτρος Longinotti, ἀπὸ τὴ Σμύρνη, Ἰωσήφ Ἰουστινιάνης ἀπὸ τὴν Πόλη, Ἰωάννης Ἀδόρης ἀπὸ τὴ Χίο καὶ Ἰωσήφ Siorni ἀπὸ τὴν Πόλη.
BAV, Ferraioli IV 8637, ἐσωτ. 3a.

44 (A 1341)

Ἐγκύκλιος τῆς Μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ Ὀρθοδόξους. Ἐκδίδεται νῦν τὸ δεύτερον μετὰ προσθήκης. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Α. Κορομηλᾶ καὶ Π. Πασπάλλη. (Ἐν ὁδῷ Πεμπτοπαζάρου Ἀριθ. 3). 1863.

Σὲ σχ. 80, ἀπὸ 115 ἀριθμημένους σελίδες.

BPF

45

De adventu Sancti Spiritus oratio habita in Sacello Pontificio Vaticano ipso Pentecostes die anno R.S. MDCCCLXIII coram Sanctissimo Domino nostro Pio IX. P.O.M. a Spiridione Lagomarsino Zacynthiensi alumno Pont. Collegii Urbani De Propaganda Fide. Romae, Typis Sanctae Congregationis de Propaganda Fide.

Σὲ σχ. 40, ἀπὸ 12 ἀριθμημένους σελίδες.

BAV, Arch. Cap. S. Petri, Stampati 397, ἐσωτ. 14.

46

(Συμπλήρωμα εἰς ΠΛΟΥΜΙΔΗ)

Χριστιανικὴ Διδασκαλία περιέχουσα τὰ ἀναγκαιότερα ἄρθρα τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως εἰς τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ διδάσκωνται οἱ παῖδες. Μὲ ἐρμηνείαν τινὰ πῶς γίνεται τὸ σημεῖον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ἐν Βενετίᾳ ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ Τυπογραφείου τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. 1864.

Σὲ σχ. 160 ἀπὸ 32 ἀριθμημένους σελίδες.

BEK, B XXX 7/22, ἐσωτ. 2.

47

(Συμπλήρωμα εἰς ΠΛΟΥΜΙΔΗ)

Αἱ Θεῖαι Λειτουργίαι τῶν ἐν Ἀγίοις Πατέρων ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ

Χρυσοστόμου καὶ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου καὶ τῶν Προηγιασμένων ἀκριβῶς διορθωθείσαι καὶ ἀνατυπωθεῖσαι. Ἐν Βενετίᾳ. Ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ τυπογραφείου τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. 1865.

Σὲ σχ. 80, ἀπὸ 73 ἀριθμημένες σελίδες.
BEK, B VI 3/28.

48

MICRA DHIDHASCALIA PROS CHRISIN TON MIRON PEDHION. EN SMIRNI, Tipografias Adhelfi Vidori. 1874.

Σὲ σχ. 240 ἀπὸ 46 ἀριθμημένες σελίδες. Ἡ σελ. 2 εἶναι λευκὴ ἐνῶ ἡ 3 περιέχει τὴν ἔγκριση τοῦ Ἐπισκόπου Σμύρνης Βικεντίου Σπαγκαπιέτρα, μετ' ἡμερομηνία 6 Δεκεμβρίου 1784, μαζί με τὸ στέμμα του.

Στὴ 4ῃ σελίδᾳ τοῦ ἐξωφύλλου ὑπάρχει εἰκόνα τῆς Παναγίας μετ' τὴν Prosefchi tu Aghiu Vernardhu pros tin Panaghian.
BKT

ΠΡΟΣΘΕΤΕΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΟΛΛΕΓΙΟΥ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ (ΦΩΣΚΟΛΟΣ, σελ. 11 - 17).

1526	Legrand	I 74	B I 4/9
1574	»	II 267	B I 1/8
1578	»	V 724	B XXXI 6/18
1689	»	II 623	B XXIV 7/22
1702	»	I 14	B XIII 8/19, ἐσωτ 5.
1746	»	I 338	B XXVII 6/12
1751	»	I 403	B XV 3/3

π. Μᾶρκος Φώσκολος

Ἀρχιεφύλακας καὶ Βιβλιοθηκᾶριος
τῆς Καθολικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Νάξου-Τήνου

ΣΧΟΛΙΑ

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΟΥ ΕΡΑΝΙΣΤΗ 1974

Ὁ «Ἐρανιστής» τοῦ 1974, ἀφιερωμένος στὸν Κ. Θ. Δημαρά, τυπώνεται σὲ ἐνιαῖο αὐτοτελὴ τόμο. Γενικὸς τίτλος τοῦ τόμου: «Νεοελληνικὸς Διαφωτισμός».

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΩΝ ΚΑΙ ΤΟΜΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Ἀπὸ τὸ 1975 ἡ ἐτήσια συνδρομὴ στὸν «Ἐρανιστὴ» γιὰ τὰ μέλη τοῦ ΟΜΕΔ καθορίζεται σὲ 200 δρχ., γιὰ τὶς Βιβλιοθῆκες καὶ λοιποὺς Ὁργανισμοὺς σὲ 400 δρχ. Ἐπίσης ἡ τιμὴ τῶν ἀπλῶν τευχῶν σὲ 50 δρχ. καὶ τῶν διπλῶν σὲ 100 δρχ. Οἱ παλαιοὶ τόμοι 1 - 10 (1963 - 1973) τοῦ περιοδικοῦ θὰ διατίθενται στὴν τιμὴ τῶν 400 δρχ. ὁ καθένας.

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΟΡΑΗ

Χάρις στὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν καθηγητῆ κ. Κων. Τρουπάνη, ποὺ δὲν ὑπῆρξε ἄσχετο μὲ τὴν θερμὴ ἐκκλήση τῆς «Χιακῆς Ἐπιθεωρήσεως» πρὸς τοὺς Χίους νὰ ἔλθουν ἄρωγοὶ στὴν ἐκδόση τῆς Ἀλληλογραφίας τοῦ Κοραῆ (τεῦχος 36, Νοέμβριος 1974), ὁ ΟΜΕΔ βρίσκεται στὴν εὐχάριστη θέση νὰ ἀνακοινώσῃ ὅτι ὁ 3ος τόμος τῆς Ἀλληλογραφίας, ὕστερα ἀπὸ διακοπὴ πολλῶν χρόνων, ξανάρχισε νὰ τυπώνεται μὲ προοπτικὴ νὰ περατωθῇ ἡ ἐκδόσή του μέσα στὸ 1975. Τὸ Δ. Σ. τοῦ Ὁμίλου αἰσθάνεται τὴν ὑποχρέωση νὰ εὐχαριστήσῃ καὶ ἀπὸ ἐδῶ τὸν κ. Ὑπουργό, καθὼς καὶ ὅλους ὅσοι συνετέλεσαν στὸ νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐκδοτικὴ συνέχιση τῆς κοραϊκῆς ἐπιστολογραφίας.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

- Α. Βρανούσης, *Κείμενα και χειρόγραφα τοῦ Βηλαρά καὶ τοῦ Ψαλίδου. Δύο κορυφαῖοι τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ καὶ ἓνα βιβλίους ποὺ ἔμεινε ἀνέκδοτο*. Ἀθήνα 1973, ἀνάτυπο ἀπὸ τὴν «Νέα Ἑστία», τ. 94, τχ. 1115, σ. 51 - 86.
- Σπ. Γ. Ζάρκος, *Τὸ ναυτικὸν τοῦ Μεσολογγίου κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα*. Ἀθήνα 1973, 8ο, 69 σ.
- Démocratie Iliadou, *Deux descriptions inédites de la Crète de la fin du XVIIIe siècle d'après le dossier mar. b⁷ 440 des Archives Nationales de Paris*, ἀνατύπωσης ἐκ τοῦ «Λειμωναρίου» Προσφοῶς εἰς τὸν Καθηγητὴν Ν. Β. Τωμαδάκη, κ' Ἀθήνα, ΟΓ' - ΟΔ' (1973), σσ. 799 - 810.
- Κ. Γ. Κασίνης, *Βιβλιογραφία Κωστή Παλαμά (1911 - 1925)*. Ἀθήνα 1973, 8ο, Ἰδρυμα Κωστή Παλαμά 1, 219 σ.
- Τιμόθεος Κ. Κοντομέρκος, Ἐπίσκοπος Ἐλευσίνος, *Ἐλευθερία καὶ Νόμος κατὰ τὸν Ρήγα Φεραῖο*. Ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περ. «Πάντανος», 8ο, 1973, 27 σ.
- Γ. Λαμπρινός, *Ἡ μοναρχία στὴν Ἑλλάδα*. Ἀθήνα 1973, 3η ἐκδ., 126 σ.
- Γεώργιος Θ. Μαζαριώτης, *Ὁ ἡπειρώτης ἐθναπόστολος Πέτρος Ἡπειρίτης*. Ἀθήνα 1973, 8ο, 50 σ. Βιβλιοθήκη Ἡπειρωτικῆς Ἑταιρείας, 38.
- Ἀντώνιος Μάτσης, *Ὁ Βασιλικός. Εἰσαγωγή Ἀγγελος Τερζάκης*, 8ο, Ἀθήνα 1973, κα' + 145 σ., Ἑρμῆς.
- Στυλ. Σ. Μπαϊρακτάρης, *Σεραφεῖμ Μυτιληναῖος. Ὁ λησμονημένος πρωτοπόρος (1670 - 1735)*. Ἀθήνα 1973, 8ο, 32 σ.
- Κωνστ. Σάθας, *Ἐπικρίσεως ἔλεγχος. (Ἀπάντησις εἰς Ἀνδρόνικον Δημητράκου)*. Ἀνατύπωσης ἐκ τῆς «Κλειοῦς» (1872), φ. 575 - 580. Ἀθήνα 1973, 8ο, 79 σ., Βιβλιοθήκη Ἱστορικῶν Μελετῶν, 71.
- Νίκος Δ. Σωτηράκης, *Μανουὴλ Γλυζώνιος καὶ Δωρόθεος Πρωΐος*. Ἀθήνα 1973, 8ο, ἀνάτυπο ἀπὸ τὴν «Χιακὴ Ἐπιθεώρηση» (1973), τχ. 33, σσ. 183 - 198.
- Μ. Χουλιαράκη, Ε. Μακρῆ, Ε. Γριτσοπούλου, Μ. Γκεβέτση, Α. Ἀγιοπετρίτη, *Στατιστικαὶ μελέται 1821 - 1971. Ἡ στατιστικὴ κατὰ τὰ 150 ἔτη ἀπὸ τῆς παλιγγενεσίας τῆς Ἑλλάδος*. Ἀθήνα 1972, 8ο, Ἐθνικὸν Κέντρον Κοινωνικῶν Ἑρευνῶν, 351 σ.
- Λάζαρος Θ. Χουμανίδης, *Οἰκονομικὴ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος. Τόμος Α' Ἀπὸ τῶν Ἀρχαίων Χρόνων μέχρι τῆς Ἀλώσεως*. Ἀθήνα 1973, 8ο, Ἐθνικὸν Κέντρον Κοινωνικῶν Ἑρευνῶν, 201 σ.
- Χρύσανθος, Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος, *Ἡ Ἐκκλησία Τραπεζοῦντος*. Ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ «Ἀρχεῖον Πόντου» (1933), τόμ. 4 καὶ 5, Ἀθήνα 1973, 904 σ.

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΚΟΡΑΗΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ (1774-1798)

ΣΕΛΙΔΕΣ η' + 536 ΔΡΧ. 300

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ (1799-1809)

ΣΕΛΙΔΕΣ η' + 552 ΔΡΧ. 300

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΦΙΛΙΠΠΙΑΔΗΣ – BARBIÉ DU BOCAGE – ΓΑΖΗΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

(1794-1819)

ΕΚΔΟΣΗ-ΣΧΟΛΙΑ

ΑΙΚ. ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΥ

ΣΕΛΙΔΕΣ κ' + 308 ΔΡΧ. 300

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Τὰ μέλη τοῦ Ὁμίλου μποροῦν νά λάβουν τίς ἐκδόσεις
τοῦ Ο.Μ.Ε.Δ. μέ ἔκπτωση 20% προσκομίζοντας τήν
ἀπόδειξη συνδρομῆς τους στὸν Ὁμιλο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΤΑΡΤΖΗΣ

ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Κ. Θ. ΔΗΜΑΡΑΣ

ΣΕΛΙΔΕΣ ιβ' + 496 ΔΡΧ. 375

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΕΡΜΗΣ»